

Ústav romanistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: Vybrané lexikální jednotky v právních textech a strategie jejich překladu (španělština – čeština)

Autorka práce: Bc. Nikola Burešová

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Diplomová práce Bc. Nikoly Burešové se zabývá analýzou matričních dokladů pocházejících z pěti různých španělsky mluvících zemí. Jejím cílem je porovnat matriční doklady různého původu, identifikovat v nich právní termíny a vyhledat a analyzovat způsoby jejich překladu do češtiny. Autorka pracuje s hypotézou, že při překladu zkoumaných právních termínů ze španělštiny do češtiny bude převažovat ekvivalence úplná a částečná, zatímco zastoupení nulových ekvivalentů bude minimální (např. s. 10). Je na místě podotknout, že diplomandka se úkolu zhostila svědomitě, zpracovala velké množství dat a výsledky analýz jsou využitelné v překladatelské praxi.

Struktura práce je koncipována standardně, rozdělením na část teoretickou (s. 12–31) a praktickou (s. 32–103). Teoretická část koherentně rekapituluje podstatu právního jazyka, jeho charakteristiky (morfosyntaktické i lexikální) a strukturu slovní zásoby (termíny, slovní spojení, jazykové šablony), a to jak z pohledu české odborné literatury (Tomášek, 2003), tak i kontrastivně z hlediska literatury španělské (Alcaraz Varó, 2002). Plně v souladu se zadáním práce kapitulu uzavírá výklad strategií překladu lexikálních jednotek v právních textech (ekvivalence úplná, částečná – ekvipolence a inkluze, ekvivalence nulová). Za poněkud nešťastnou však považuji definici anizomorfismu na s. 23, a sice že „mezi jazyky existuje asymetrie, tzn., že mezi jazyky a jejich jazykovými systémy existuje jistá podobnost.“ Anizomorfismus je dále dělen do čtyř subkategorií, u jejichž překladu se bohužel autorka nedokázala plně oprostit od jazykové předlohy (např. u překladu *anisomorfismo lingüístico* bychom před přívlastkem *lingvistický* upřednostnili *jazykový*, s. 24, srov. Králová, 2018, K redefinici vybraných pojmů ve španělské translatologii optikou prací Jiřího Levého). Ostatně podobný sklon je možno identifikovat i v jiných částech práce (např. *legální definicí* a *legálním termínem* rozumíme spíše *právní definicí/termín*; *literárním překladem* je myšlen spíše *doslovný překlad*, s. 10, 27, 52 aj.).

Praktická část je velmi ambiciózním projektem, za který je autorku třeba ocenit. Jedná se o komplexní analýzu výše zmíněných matričních dokladů (rodných, oddacích a úmrtních listů) pocházejících ze Španělska, Mexika, Argentiny, Kuby a Ekvádoru. Ke každému typu dokladu je pro každou zemi přiložena autentická ukázka formou obrazové přílohy. Diplomandka nejprve charakterizuje a porovnává makrostrukturu daných dokumentů, selektuje relevantní textové segmenty a vhodně je třídí dle tematických okruhů (názvy institucí a územně správních celků, názvy úředních osob, názvy dokumentů, k nimž je odkazováno – zákony apod.). Co postrádám, jsou vstupní metainformace o zdrojích, z nichž autorka doklady získala, a jejich stáří, které může být rozhodující pro porovnání makrostruktury i pro analýzy.

K identifikovaným termínům jsou pak na základě právních definic navrhována autorská řešení překladu do češtiny a je analyzována míra jejich ekvivalence s cílem testovat stanovenou ekvivalenční hypotézu. Tuto pasáž praktické části považuji za nejproblematictější z několika důvodů: ačkoliv oceňuji diplomandčinu snahu o autorské překlady opřené o autentické právní definice (které jsou v konečném důsledku veskrze adekvátní, možná u překladu slova *municipalidad* města Buenos Aires bychom mohli uvažovat i o ekvivalentu *magistrát*, k revizi také vybízí překlad *hlavní správa pro dirección general*), co je bohužel nepřesné, jsou právě překlady právních definic pod čarou (viz např. pozn. 35 – „veřejný registr závislý na Ministerstvu spravedlnosti, ve kterém se oficiálně vytváří skutečnosti spojené se stavem osob,“ 80 – „Razítko na určitém typu dokumentu administrativní povahy vyzývající zaplatit poplatek za doložené právní kroky jako je například změna písmen v dokumentu“ aj.). Součástí jsou dále popularizační vsuvky jako „Svědci organizují rozlučku se svobodou, (...), celkově se snaží o skvělý

a bezproblémový průběh svatebního dne," (s. 70), které, dle mého názoru, nekorespondují s povahou kvalifikační práce. Polemická je i volba definice *svědka* z trestně-právní oblasti.

Za naopak nejzdařilejší a nejpřínosnější považuji závěrečnou kapitolu praktické části, jejímž předmětem bylo sledovat možnosti překladu identifikovaných termínů ve slovnících (Dubský, Brynda) a terminologické databázi (IATE). I metodologie zvolená v této sekci je adekvátní: nejprve jsou ke zkoumaným termínům ve španělštině vyhledány české protějšky v Dubského *Velkém španělsko-českém slovníku*. Následně je k těmto českým protějškům jako mechanismus zpětné kontroly vyhledán ekvivalent ve španělštině na základě Bryndova *Česko-španělského právního a ekonomického slovníku*. V poslední fázi je pak konzultována terminologická databáze IATE (z ní mimochodem vyplývá i řešení překladu *dirección general* jako *generální ředitelství* apod.), naopak možnosti strojového překladu nebyly reflektovány (to je ale s ohledem na rozsah práce pochopitelné). Pro přehlednost by možná bylo vhodné na závěr zařadit výstupní rekapitulaci překladových řešení.

K obsahu práce mám ještě několik otázek, které mohou posloužit jako opora pro obhajobu:

1. Na s. 27 je mj. představen pojem *extenze* dle Holl (2012). Ta je zásadní pro stanovení míry ekvivalence při překladu. V praktické části je pak při určování míry ekvivalence pracováno s „počtem definic“, které lze k danému termínu ve VJ a CJ najít. Viz např. s. 54: „U obou termínů byla nalezena pouze jedna definice, proto v tomto případě mluvíme o ekvivalenci úplné.“ Lze opravdu *extenzi* redukovat na prostý počet definic?
2. Na s. 62 se uvádí, že „v Mexiku je povinností informovat o narození dítěte soudce. Mají povinnost ho informovat v první řadě rodiče, alespoň jeden z nich. Druhým, kterým tato povinnost připadá, jsou prarodiče dítěte. Pokud ani ti tuto skutečnost z nějakého důvodu nejsou schopni nahlásit, tato povinnost připadá na rodiče matky.“ Může autorka upřesnit, jaký je rozdíl mezi prarodičem dítěte a rodičem matky?
3. Na s. 65 u překladu termínu *Dirección General de Registro Civil, Identificación y Cedulación* autorka uvádí následující: „Zadáme-li si daný ekvádorský termín do internetového vyhledávače, otevrou se nám oficiální stránky matriky v Ekvádoru. Naše překladatelské řešení se nám tímto pokusem potvrdilo.“ Je takto skutečně možné potvrdit správnost autorského překladu *Hlavní správa matričního úřadu/matriky*?
4. Na s. 71 se hovoří o *Ley del timbre* s tím, že jeho vznik se datuje až do doby koloniální. Jaký je překlad tohoto zákona z r. 1765 do češtiny?

Po formální stránce je práce psána pěknou češtinou s občasnými překlipy či chybami zejména v interpunkci ve větách jednoduchých, ve shodě např. u participií, adjektiv apod. (s. 15, 16, 18, 31, 33, 40–43, 48–49 aj.). Nepříliš silnou stránkou jsou ale nepřesné formulace, které textu ubírají na odbornosti a rigoróznosti (s. 33, 34 a další viz výše, zvláště působí také obrat *stavební termín* ve významu „základní“). U citace na s. 17 byl opomenut zdroj. Formátování textu a prezentování překladatelských řešení v tabulkách je přehledné, práce je logicky strukturovaná a kompaktní.

Závěr: I přes výše uvedené připomínky se domnívám, že práce Bc. Nikoly Burešové splnila požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací. Diplomandka prokázala schopnost syntetizovat teoretické poznatky, stanovit a testovat hypotézy a splnila vytčené cíle. Její práci proto doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou **dobře** s tím, že výsledná známka bude stanovena na základě obhajoby. Svoji klasifikaci odůvodňuji zejména posuny v překladu právních definic, jejichž pochopení je pro práci zaměřenou na právní překlad zásadní, a formulačními nedostatky, které se bohužel promítly i do poznatků stěžejních částí práce.

V Českých Budějovicích dne 27. května 2022

Mgr. Markéta Šmídová, Ph.D.